

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็น
ที่เกี่ยวข้องกับสินบน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

องค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์หลวง
อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถจะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายใน ที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและ ค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่ บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ใน องค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มี การทุจริตหรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิด ความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้เพราะ ได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้ โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือ แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อน ปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้ และยอมรับ จากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นใน ลักษณะกำกับ ติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุม กำกับควบคุมภายในขององค์กร มีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

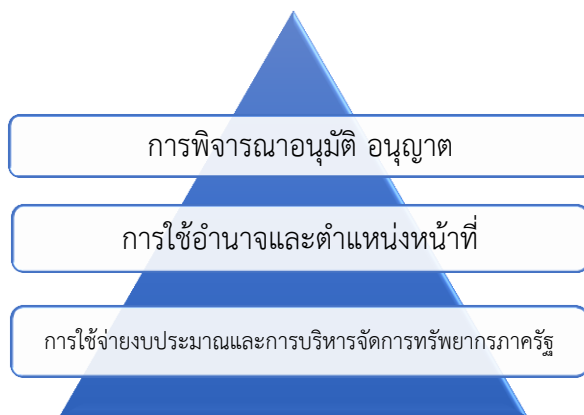
ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

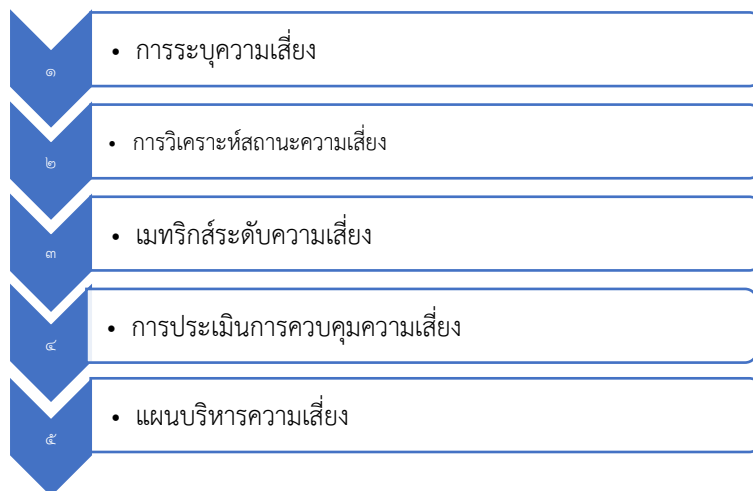
๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต การกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ หรือ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ขั้นตอนที่ ๑ นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการในส่วนรายละเอียดขั้นตอน แนวทางหรือเกณฑ์ การปฏิบัติงาน ของกระบวนการที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ย่อมประกอบไปด้วย ขั้นตอนย่อย ในการระบุความเสี่ยงตามขั้นตอนที่ ๑ ให้ทำการระบุความเสี่ยง อธิบายรายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และในการประเมินต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวม ของการดำเนินงานเรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความ เสี่ยง หรือโอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องนั้น ๆ ในการดำเนินงานที่ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็เป็นได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงการทุจริต นั้นอยู่แล้วนำข้อมูลรายละเอียด ดังกล่าวลงในประเภทของความเสี่ยงซึ่งเป็น Known Factor หรือ Unknown Factor

- KNOWN FACTOR ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเกิดขึ้นมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ
- UNKNOWN FACTOR ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากการประมาณการล่วงหน้าในอนาคต ปัญหา/พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง (Analyze the risk)

วิเคราะห์เพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงการทุจริต ของแต่ละการทุจริต/โอกาสที่จะเกิด ตามสีเขียว เหลือง ส้ม แดง โดยระบุสถานะของความเสี่ยงในช่องสี ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสีไฟจราจร มีรายละเอียดดังนี้

เขียว

ความเสี่ยงระดับต่ำ ไม่ต้องทำอะไร นอกจากปฏิบัติตามกฎการควบคุมที่มีอยู่

เหลือง

ความเสี่ยงระดับปานกลาง หากเกิดขึ้นสามารถแก้ไขได้ และยังใช้กฎการควบคุมที่มีอยู่ได้

ส้ม

ความเสี่ยงระดับสูง มีผลกระทบภายในหน่วยงาน เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานหลายคนหรือมีขั้นตอนมากยากแก่การควบคุม ไม่สามารถติดตามอย่างใกล้ชิดหรือตลอดเวลา

แดง

ความเสี่ยงระดับสูงมาก มีผลกระทบต่อบุคคลภายนอก เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน หลายคน หรือมีขั้นตอนมาก ยากแก่การควบคุม ไม่สามารถติดตามอย่างใกล้ชิดหรือตลอดเวลา

เมทริกซ์ระดับความเสี่ยง (Risk level matrix)

ตารางเทียบ ระดับโอกาสที่ความเสี่ยงนั้นจะเกิดขึ้น (LIKELIHOOD)

โอกาสที่จะเกิด	ระดับ	ความถี่โดยเฉลี่ย
สูงมาก	๕	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้สูงมาก (เกิน ๔ ครั้ง) ขึ้นไป หรือเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา
สูง	๔	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้สูง (๑ - ๓ ครั้ง เป็นรายไตรมาส/ช่วงสิ้นปีงบประมาณ)
ปานกลาง	๓	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น (ไม่เกิน ๒ ครั้ง)
น้อย	๒	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น (ไม่เกิน ๑ ครั้ง)
น้อยมาก	๑	เหตุการณ์ไม่น่ามีโอกาสเกิดขึ้น (ไม่เกิดขึ้นเลย)

ตารางเทียบ ระดับผลกระทบต่อองค์กร กรณีที่ความเสี่ยงนั้นเกิดขึ้น (IMPACT)

โอกาสที่จะเกิด	ระดับ	ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)
สูงมาก	๕	เกิดความเสียหายต่อรัฐเจ้าหน้าที่ถูกลงโทษข้อมูลความผิดเข้าสู่กระบวนการทางยุติธรรม
สูง	๔	ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส สื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ลงข่าวอย่างต่อเนื่อง และสังคมให้ความสนใจ
ปานกลาง	๓	หน่วยตรวจสอบของหน่วยงานหรือหน่วยตรวจสอบจากภายนอกเข้าตรวจสอบข้อเท็จจริง
น้อย	๒	ปรากฏข่าวลือที่อาจพาดพิงคนภายในหน่วยงาน มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส
น้อยมาก	๑	แทบจะไม่มี

การวัดระดับความเสี่ยง (Level of Risk)

นำโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต ที่มีสถานะความเสี่ยงระดับสูงจนถึงความเสี่ยงระดับสูงมาก ที่เป็น สีส้ม และ สีแดง จากตาราง มาทำการหาค่าความเสี่ยงรวม ซึ่งได้จากการพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญ ๒ ประการ คือ

$$\text{จัดระดับความเสี่ยง (R)} = \text{ระดับโอกาสที่ความเสี่ยงนั้นจะเกิดขึ้น (I)} \times \text{ระดับผลกระทบ (L)}$$

ระดับความเสี่ยง	สี	ความหมาย
๑ - ๓	เขียว	ต่ำ
๔ - ๖	เหลือง	ปานกลาง
๕ - ๑๒	ส้ม	สูง
๑๐ ขึ้นไป	แดง	สูงมาก

เกณฑ์วัดระดับความรุนแรงความเสี่ยงการทุจริต

RISK SCORE					
โอกาสเกิด (L) Likelihood	ผลกระทบ (I) Impact				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
๑	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง

ถึงแม้โอกาสของการเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง (Likelihood) นั้น จะน้อย แต่เมื่อเกิดแล้วมีผลกระทบสูง มีความเสียหายมาก (Impact) ระดับความรุนแรงจึงสูง -สูงมากตามไปด้วย

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

ขององค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์หลวง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ประเด็น	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง (โอกาส x ผลกระทบ)	มาตรการ/แนวทาง จัดการความเสี่ยง
(๑)การอนุมัติ อนุญาตตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘*	เจ้าหน้าที่มีการเรียกรับสินบน เพื่อช่วยให้การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตง่ายขึ้น หรือได้รับการยกเว้นหรือไม่เป็นไปตามกฎหมาย	๔ x ๔ (สูงมาก)	๑.ประกาศนโยบาย No Gift Policy ๒.จัดทำแผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงานตามกฎหมาย เผยแพร่ ณ จุดให้บริการ ๓.จัดทำคู่มือการให้บริการประชาชน
(๒)การใช้อำนาจตามกฎหมาย/ให้บริการตามภารกิจ	(๑)เจ้าหน้าที่มีพฤติกรรมเลือกปฏิบัติกับประชาชนผู้มาติดต่อ (๒)ใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อช่วยเหลือญาติหรือพวกพ้อง	๔ x ๒ (ปานกลาง)	๑.ส่งเสริมการปฏิบัติงานตามประมวลจริยธรรม/หลักธรรมาภิบาล ๒.ช่องทางการร้องเรียนเจ้าหน้าที่
(๓)การจัดซื้อจัดจ้าง	(๑)จัดซื้อจัดจ้างไม่เป็นไปตาม TOR (๒)เอื้อประโยชน์โดยการเป็นคู่ค้าหรือคู่สัญญากับกิจการของญาติหรือพวกพ้อง	๓ x ๕ (สูงมาก)	๑.อบรมความรู้กฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง ๒.อบรมความรู้เกี่ยวกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ๓.ส่งเสริมให้มีการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างบนเว็บไซต์ของหน่วยงาน
(๔)การบริหารงานบุคคล	(๑)การประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเลื่อนเงินเดือนไม่เป็นธรรม (๒)ช่วยเหลือญาติหรือพวกพ้อง ในการสอบเข้ารับบรรจุ	๓ x ๕ (สูงมาก)	๑.การกำหนดหลักเกณฑ์ในการบริหารงานบุคคลที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ๒.มาตรการแสดงเจตนารมณ์ในการนำหลักคุณธรรมมาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหาร
(๕) ด้านการจ่ายเงินผ่านระบบ KTB Corporate Online	ดำเนินการเบิกจ่ายเงินในระบบ KTB Corporate Online เพียงคนเดียวตั้งแต่ต้นจนจบขั้นตอน	๓ x ๕ (สูงมาก)	มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบการปฏิบัติงานในระบบ KTB Corporate Online เป็นลายลักษณ์อักษรให้ชัดเจน และกำชับให้บุคคลที่มีหน้าที่ดำเนินการด้วยตนเอง

			หากมีความจำเป็นต้อง มอบหมายบุคคลที่ไม่ใช่ผู้มี สิทธิดำเนินการแทน ต้อง เปลี่ยนแปลงบุคคล ผู้ใช้งาน และต้องจัดให้มี การควบคุมดูแลอย่าง ใกล้ชิดตรวจสอบและสอบ ทานเอกสารหลักฐานที่ เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ
--	--	--	---